PLASTICS EUROPE
Enabling a sustainable future

Stanowisko

Stanowisko Plastics Europe w sprawie eksportu odpadów (zgodnie z rozporządzeniem WSR) do krajów OECD

Plastics Europe jest zdania, że odpady tworzyw sztucznych przeznaczone do recyklingu stanowią cenny zasób i surowiec dla gospodarki o obiegu zamkniętym. Polityki regulujące przemieszczanie odpadów powinny wspierać racjonalny ekologicznie* recykling i odzysk, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu ochrony środowiska.

Jednocześnie handel odpadami tworzyw przeznaczonymi do recyklingu, w tym eksport odpadów poza granice UE, powinien odbywać się wyłącznie wtedy, gdy istnieją jednoznaczne dowody, że państwo przeznaczenia dysponuje zdolnościami, infrastrukturą oraz skutecznymi mechanizmami kontroli, zapewniającymi racjonalne ekologicznie gospodarowanie odpadami. Tego typu zabezpieczenia są niezbędne, aby zapobiegać przedostawaniu się odpadów do środowiska oraz wzmacniać zaufanie do łańcuchów wartości opartych na recyklingu.

* W oficjalnym tłumaczeniu rozporządzenia, angielski zwrot „environmentally sound management" tłumaczony jest na „racjonalne ekologicznie gospodarowanie".

Plastics Europe jest zdania, że odpady tworzyw sztucznych przeznaczone do recyklingu stanowią cenny zasób i surowiec dla gospodarki o obiegu zamkniętym. Polityki regulujące przemieszczanie odpadów powinny wspierać racjonalny ekologicznie recykling i odzysk, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu ochrony środowiska.

Jednocześnie handel odpadami tworzyw przeznaczonymi do recyklingu, w tym eksport odpadów poza granice UE, powinien odbywać się wyłącznie wtedy, gdy istnieją jednoznaczne dowody, że państwo przeznaczenia dysponuje zdolnościami, infrastrukturą oraz skutecznymi mechanizmami kontroli, zapewniającymi racjonalne ekologicznie gospodarowanie odpadami. Tego typu zabezpieczenia są niezbędne, aby zapobiegać przedostawaniu się odpadów do środowiska oraz wzmacniać zaufanie do łańcuchów wartości opartych na recyklingu.

W związku z tym Plastics Europe apeluje do Komisji Europejskiej o dopilnowanie, by:

- oceny pozostały obiektywne, przejrzyste i oparte na dowodach;
- decyzje opierały się na wykazanych efektach środowiskowych, zdolności egzekwowania przepisów oraz możliwościach w zakresie gospodarowania odpadami;
- kryteria oceny stosowane były w sposób spójny wobec wszystkich aplikujących krajów;
- regularne przeglądy umożliwiały państwom wykazanie postępów w zakresie systemów gospodarowania odpadami oraz, w stosownych przypadkach, uzyskanie kwalifikacji do udziału w systemie.

Plastics Europe popiera podejście do wdrażania polityk oparte na analizie ryzyka i dowodach naukowych. W przypadkach, gdy kraje są w stanie wykazać, że zarządzanie importowanymi odpadami odbywa się w sposób racjonalny ekologicznie, utrzymanie dostępu do rynków recyklingu i odzysku może przyczynić się do zwiększenia wartości odpadów jako surowca wtórnego, do wspierania recyklingu oraz do realizacji globalnych celów gospodarki o obiegu zamkniętym.

Powyższe zasady prowadzą do dwóch powiązanych wniosków. Po pierwsze, Komisja powinna stosować odpowiednie środki zabezpieczające w przypadkach, gdy na poziomie kraju nie można udowodnić, że gospodarowanie odpadami odbywa się w sposób racjonalny ekologicznie. Po drugie, powinna zapewnić jasne i praktyczne ramy dla wymaganych zgodnie z art. 46 audytów instalacji, które będą prowadziły odzysk odpadów. W sytuacjach, gdy zostanie wykazane zanieczyszczenie środowiska, nielegalne składowanie odpadów lub ich niewłaściwe przetwarzanie, przemieszczenia odpadów powinny zostać zakwestionowane i zbadane pod kątem zgodności z wymaganiami, a w uzasadnionych przypadkach również zawieszone.

Zastosowanie powyższych zasad do eksportu odpadów tworzyw do Turcji

Plastics Europe z zadowoleniem przyjmuje ocenę przeprowadzoną przez Komisję Europejską dotyczącą eksportu odpadów tworzyw sztucznych z UE do Turcji w ramach rozporządzenia w sprawie przemieszczania odpadów[1]. Jest to ważny krok w kierunku zagwarantowania, że odpady tworzyw sztucznych eksportowane z UE są zagospodarowywane w sposób racjonalny ekologicznie.

Turcja jest bezsprzecznie głównym krajem OECD przyjmującym odpady tworzyw sztucznych z UE. Zgodnie z danymi Eurostatu przywołanymi w opracowaniu Komisji, w 2025 r. Turcja odebrała 510 tys. ton odpadów tworzyw sztucznych z UE, podczas gdy całkowity eksport takich odpadów z UE do państw trzecich wyniósł 1,4 mln ton[2]. Biorąc pod uwagę tę skalę, decyzje dotyczące dalszego eksportu powinny opierać się na solidnych i przejrzystych dowodach.

Ustalenia Komisji wskazują na kilka istotnych niedociągnięć: luki w dostępnych danych, brak pełnej przejrzystości w zakresie wytwarzania i przetwarzania odpadów, niewystarczające dowody na faktyczne egzekwowanie obowiązujących przepisów oraz rozproszone struktury zarządzania. Łącznie niedociągnięcia te nie dają obecnie wystarczającej pewności, że odpady tworzyw sztucznych eksportowane z UE do Turcji są zawsze zagospodarowywane w sposób racjonalny ekologicznie.

W związku z tym Plastics Europe wzywa Komisję do:

- niezwłocznego wszczęcia procedury przewidzianej w artykule 45(2) obejmującej zwrócenie się do władz tureckich o przedstawienie, w terminie 60 dni, brakujących dowodów dotyczących przepływów odpadów, rezultatów ich przetwarzania, egzekwowania przepisów oraz systemu zarządzania; wraz z orientacyjnym harmonogramem wdrożenia wymaganych środków zabezpieczających oraz działań mających na celu usunięcie zidentyfikowanych nieprawidłowości;

- rozważenia do czasu zgromadzenia w/w dowodów zastosowania proporcjonalnych środków przejściowych, takich jak bardziej rygorystyczne kontrole przemieszczania odpadów, wymóg udokumentowanego potwierdzenia, że odpady trafiają do autoryzowanych zakładów recyklingu, niezależne audyty instalacji odbierających odpady oraz publicznego raportowania wielkości eksportu i jego kierunków;

- wyjaśnienia kolejnych kroków proceduralnych, w przypadku gdy dowody nie zostaną dostarczone w terminie lub nie wykażą gospodarowania odpadami w sposób racjonalny ekologicznie; a także

[1] Assessment of the sustainability of plastic waste exports to OECD countries - Environment
[2] Tamże

doprecyzowania sposobu realizacji obowiązków audytowych wynikających z art. 46 przez eksporterów, którzy pozostają za nie odpowiedzialni nawet wtedy, gdy eksport do kraju OECD pozostaje dozwolony po monitoringu prowadzonym przez Komisję na podstawie art. 45. Nadal jednak istnieje znacząca niepewność co do tego, jak obowiązki te powinny funkcjonować w praktyce. Ani Dokument Roboczy Służb Komisji (Staff Working Document), ani ramy wdrożeniowe nie zapewniają wystarczającej jasności w zakresie tego, w jaki sposób eksporterzy powinni wykazywać, że instalacje odbierające odpady będą gospodarować nimi w sposób racjonalny ekologicznie.

Wszystkie te niepewności wpływają na spójność, wiarygodność i praktyczne wdrażanie rozporządzenia.

W szczególności nierozstrzygnięte pozostają następujące kwestie:

- co kwalifikuje się jako zezwolenie lub akredytacja wydana „przez oficjalny krajowy organ" zgodnie z art. 46(3) oraz częścią A załącznika X, a także czy taka akredytacja jest uznawana we wszystkich państwach członkowskich;
- jaka metodologia audytu powinna być stosowana przez audytorów;
- w jaki sposób art. 46 może być realnie wdrażany w sytuacjach obejmujących dochodzenia lub domniemane przypadki nieprzestrzegania przepisów;
- jak należy interpretować kryteria audytu określone w załączniku X, w szczególności jak rozumiane jest równoważne gospodarowanie odpadami w sposób bezpieczny dla środowiska.

Aby wymogi na poziomie kraju i instalacji wzajemnie się uzupełniały i wzmacniały, Plastics Europe rekomenduje Komisji podjęcie następujących działań:

1. Ustanowienie zharmonizowanych ram audytu

Opracowanie zharmonizowanej metodologii audytu w ramach Konwencji Bazylejskiej lub uznanego na szczeblu międzynarodowym standardu, takiego jak system oparty na normach ISO. Przyczyniłoby się to do promowania spójnych ocen oraz jednolitego podejścia we wszystkich krajach, niezależnie od typu instalacji czy organizacji audytującej.

2. Wprowadzenie wzajemnego uznawania wyników audytów

Zapisy rozporządzenia nie gwarantują, że audyt zaakceptowany przez jeden właściwy organ zostanie zaakceptowany przez inne organy. Wzajemne uznawanie wyników audytu pozwoliłoby uniknąć powielania audytów, ograniczyć koszty administracyjne, zwiększyć spójność oraz ułatwić porównywanie wyników pomiędzy instalacjami i jurysdykcjami.

3. Wykorzystanie ustaleń na poziomie kraju jako podstawy dla audytów na poziomie instalacji

W przypadkach, gdy ocena przeprowadzona na podstawie art. 45 wskaże niedociągnięcia w kraju przeznaczenia, takie jak luki w danych, słabe egzekwowanie przepisów lub rozproszone struktury zarządzania, Komisja powinna określić, w jaki sposób audyty instalacji w tym kraju, wymagane na podstawie art. 46, powinny uwzględniać i odnosić się do tych niedociągnięć.

4. Zapewnienie przewidywalności prawa poprzez wydanie wytycznych

Komisja powinna opublikować wytyczne doprecyzowujące:

- wymagania dotyczące akredytacji audytorów;
- dopuszczalne standardy i metodologie audytu;

- sposób wykorzystywania istniejących systemów zarządzania środowiskowego oraz certyfikacji;
- rolę, status prawny oraz terminową dostępność publicznego rejestru audytowanych instalacji, o którym mowa w art. 46(8); oraz
- okoliczności, w których można opierać się na wynikach wcześniej przeprowadzonych audytów.

Wszystkie te działania przeprowadzone łącznie pozwoliłyby stworzyć spójny system, w którym kwalifikowalność kraju, zapewnienie zgodności na poziomie instalacji oraz egzekwowanie przepisów wzmacniałyby się wzajemnie. Te same standardy powinny być stosowane w sposób konsekwentny wobec wszystkich krajów przeznaczenia oraz wszystkich strumieni odpadów.

Jednocześnie Europa musi również zwiększyć zdolności w zakresie zbiórki, sortowania i recyklingu, tak aby odpady pozostające w Europie były odpowiednio zagospodarowywane, a cele dotyczące zawartości materiałów pochodzących z recyklingu mogły zostać osiągnięte. Neutralne technologicznie ramy powinny umożliwiać rozwój recyklingu mechanicznego, chemicznego oraz innych uzupełniających się rozwiązań w zakresie recyklingu, wspieranych przez wiarygodne narzędzia, takie jak podejście oparte na bilansie masy (mass balance). Równolegle, skuteczne monitorowanie eksportu poza UE oraz procedury zabezpieczające, w połączeniu z uproszczoną i zoptymalizowaną procedurą zgody po uprzednim poinformowaniu (procedura PIC) dla przemieszczania odpadów sklasyfikowanych pod kodem UE48, przeznaczonych do recyklingu w instalacjach posiadających status uprzednio zatwierdzonych (pre-consented facilities), wspierałyby recykling i umożliwiały rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym dla tworzyw sztucznych w Europie.

Kontakt :

Plastics Europe
Schlegel Katharina
Circularity Director
+32 (0)2 792 30 99
Connect@plasticseurope.org

Listopad 2026